

УДК 657.01

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ

Пилипенко Світлана Миколаївна, к.е.н., доцент кафедри економіки і оцінки майна підприємств Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація — представлено критичний аналіз моделей інформаційної підтримки вартісно-орієнтованого менеджменту. Їх використання сприяє забезпеченню зацікавлених користувачів інформацією, яка необхідна для максимізації вартості підприємства в довгостроковому періоді.

Ключові слова — бухгалтерський облік, вартісно-орієнтоване управління, система, інформаційно-аналітичне забезпечення

Розвиток науки та ускладнення економічних відносин між суб'єктами господарювання зумовили появу нового підходу до стратегічного управління - вартісно-орієнтованого менеджменту (VBM). Впровадження даного підходу є засобом підвищення ефективності функціонування підприємства. До основних положень цієї концепції належать: головною метою стратегічного управління на основі вартості являється максимізація вартості компанії; ефективність управління визначається рівнем зростання вартості; забезпечується зв'язок між вартістю та стратегією компанії; фокусування відбувається не тільки на матеріальних факторах створення вартості, а й на інтелектуальному капіталі, породженому людськими знаннями; реалізація тільки тих управлінських рішень які спрямовані на стійкий розвиток компанії; задоволення інтересів всіх зацікавлених осіб. Відповідно цим положенням вартість підприємства та її динаміка стає головним показником ефективності існуючої системи управління компанією, індикатором довгострокового та сталого її розвитку. Впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління потребує трансформації методів оцінки і аналізу результатів діяльності підприємства та переходу від бухгалтерської (традиційної) моделі до вартісної (фінансової) моделі, яка

сприяє отриманню якісної та змістовної інформації, необхідної для здійснення управління вартістю. Тому актуальною стає проблема підвищення якості та об'єктивності інформаційно-аналітичного забезпечення, яке представляє сукупність технологій, методів збирання й обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу, специфічних прийомів їх діагностики, аналізу й синтезу, а також оцінювання наслідків прийняття управлінських рішень. Відповідно до цього система інформаційно-аналітичного забезпечення VBM – це взаємозалежна та пов'язана між собою сукупність організаційних, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, яка сприяє підвищенню якості прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій. Вважається, що основним джерелом інформації для управління вартістю являються дані, які містяться в бухобліку, фінансовій звітності та в аналітичних базах даних сформованих на їх основі.

Перші концептуальні розробки обліково-звітної системи вартісно-орієнтованого спрямування з'явилися в 70-х роках минулого століття. Саме вони і стали передумовою формування концепції VBM. Для забезпечення інформаційних потреб в системі вартісно-орієнтованого управління в якості управлінського інструментарію широко використовують моделі: EVA (Economic Value Added) – економічно додана вартість та BSC (Balanced Scorecard) – збалансована система показників. Так, показник EVA представляє найбільш повно фактори вартості для цілей управління в операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності компанії, відображає рівень врахування інтересів усіх зацікавлених осіб, виступає індикатором величини заробітної плати персоналу підприємства. Модель BSC - представляє особливий механізм

реалізації стратегії максимізації вартості компанії через систему збалансованих показників, які характеризують такі напрями як фінанси, бізнес-процеси, клієнти, навчання і підвищення кваліфікації з використанням регламентів і процедур. Нині світова і вітчизняна практика управління вартістю свідчить, що для забезпечення необхідної ефективності управління потрібне одночасне використання представлених моделей, тому що показник EVA являється фінансовою основою збалансованої системи показників та ефективної системи мотивації персоналу, а модель BSC – основним інструментом управління орієнтованого на вартість.

Застосування вартісно-орієнтованого управління потребує інформацію про вартість підприємства, про фактори, що впливають на вартість тобто на її інвестиційну цінність. Для вирішення цього питання розроблені і широко використовуються на практиці ряд концепцій, які базуються на концепції економічної доданої вартості. Серед них: по-перше, концепція AFTF – «Бухгалтерський облік для майбутнього». Ця концепція розроблена Н. Хамфрі, вона забезпечує користувачів релевантною обліковою інформацією про вартість підприємства, необхідною при прийнятті управлінських рішень в системі вартісно-орієнтованого управління. По-друге, це концепція звітності, яка представлена С. Діпізою та Р.Екклзом, вона спрямована на створення вартості – «ValueReporting».

Особливістю даної концепції являється те, що представлена модель містить як традиційну фінансову звітність так і нефінансові результати, які являються індикаторами зміни вартості підприємства, вона забезпечує тісну кореляцію балансової і ринкової вартості підприємства. По-третє, це модель – «Інтелектуальний коефіцієнт доданої вартості» - «Value added intellectual coefficient» (VAIC) – що була розроблена А. Пулічем і являється системою індикаторів для вимірювання доданої вартості, яка генерується інтелектуальним капіталом підприємства. Вона дозволяє виділити фактори, які впливають на створення вартості – людський та структурний капітал та визначити ефективність використання активів. В працях науковців представлені також моделі, які розкривають зв'язок доданої вартості з інтелектуальним капіталом підприємства, це - модель

«Розрахункової нематеріальної вартості» Т. Стюарта, «Доходи капіталу знань» Б. Лева тощо. Дослідження представлених моделей та підходів доводить, що при визначенні вартості підприємства широко використовується інформація, яка генерується не тільки в системі бухгалтерського обліку, а може залучатися з інших джерел: маркетингу, фінансового менеджменту, стратегічного обліку тощо; оцінка вартості проводиться на основі оцінки активів і зобов'язань та з урахуванням грошових потоків, визначенням темпів приросту доходів та витрат, балансових статей та співвідношень їх значень, для цього потрібна облікова інформація про зміни на ринку в довгостроковому періоді.

Таким чином, в умовах впровадження вартісно-орієнтованого управління важливим стає створення такої системи її інформаційно-аналітичного забезпечення, яка здатна надавати зацікавленим користувачам повної, достовірної, неупередженої інформації стосовно оцінки економічної діяльності, фінансового становища, про фактори, що генерують вартість підприємства, про величину і динаміку вартості самого підприємства з урахуванням особливостей цілей та завдань з максимізації вартості.

Список використаної літератури

1. Гонтар Д. Д. Сутність вартісно-орієнтованого управління банком / Д. Д. Гонтар // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2013. – № 1. – с. 205–213.
2. Лаговська О. А. Перспективи використання концепції вартісно-орієнтованого управління як основи системної трансформації бухгалтерського обліку: перспективи виникнення та генезис / О. А. Лаговська // Вісник СевНТУ Сепія: Економіка і фінанси. – 2012. – Вип. 130. – С. 111–116.
3. Корягін М. В. Бухгалтерський облік в системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції: монографія / М. В. Корягін – Львів: ЛКА. 2012. – с. 382.
4. Шевчук В. Р. Концепція управління фінансами підприємств на базі економічної доданої вартості / В. Р. Шевчук, Л. І. Чернобай // Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2007. – № 6. – с. 41–49.

Автори

Пилипенко Світлана Миколаївна, доцент кафедри економіки і оцінки майна підприємств, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (e-mail: snpil@ukr.net)

Тези доповіді надійшли 06 січня 2017 року.

Опубліковано в авторській редакції